

Постати првак света или војвођански националиста, питање је сад

Ове године, између осталих дугова, на наплату долази и рата онога дуга који већ одавно имамо према себи. Тај дуг је једноставно приметити, будући да савремени српски језик почиње опако да личи на орвеловски новогovor. На пример: свако онај ко постави питање најбазичнијих националних интереса, проглашава се националистом. Ту судбину није избегао ни министар спољних послова чије је вербалне иступе један тзв. угледни аналитичар назвао националистичком реториком. Да је неким случајем заступао интересе суседних земаља, наш министар би, без сумње, остао без етикете националисте. Ерго, што више министар спољних послова земље А ради више у интересу земље Б, утолико он свој посао боље обавља. До сада се оваква логика могла појавити само у скечевима монтипајтоноваца који своје име дугују енглеском пилоту из Првог светског рата који је уништио највише енглеских авиона. Сада та логика постоји и у анализама аналитичара монтипајтоновске оријентације у Србији.

Иако глупа, ова логика није смешна. Она је увод у постмодерни холокауст, јер уколико се једном народу одрекне право на национални интерес (ма колико био у складу са међународним и другим правима), њему се де факто одриче право на постојање. Да би укидање права на постојање прошло без отпора, нужно је да се национални идентитет тог народа стигматизује, тј. учини проблематичним, негативним, непожељним по себи, као што је то испрва био случај са јеврејским идентитетом у нацистичкој Немачкој. А после су на ред стигле гасне коморе.

Постпетооктобарска српска елита није учинила довољно на обнављању оштећеног националног идентитета. Процес стигматизације се готово несметано наставио, а на крају тог процеса могу се догодити две ствари: или долази до појаве у којој стигматизована особа “удворички одиграва пред нормалнима целу игру рђавих особина приписаних његовој врсти, консолидујући на тај начин једну животну ситуацију у кловновску улогу” (Гофман), или пак конструише неки други идентитет који би био лишен притиска стигматизације. Укратко: уколико живите у Београду или јужно од њега, прети вам метаморфоза у аутошовинисту: уколико живите северно од престонице, можете се једног дана пробудити у облику војвођанског националисте.

И тако се међу војвођанским Србима појавила идеја да су они Војвођани, а не Срби. Симболички капитал (војвођанска телевизија, војвођанска застава, ВАНУ) нуди неопходну материјализацију једног, заправо немогуће сиромашног “идентитета”. Наиме, овлашна анализа војвођанских саморепрезентовања показује да се еминентно “војвођанско” културно наслеђе своди само на лик и дело Ћорђа Балашевића (на кога се увек може рачунати!) и понеку песму Мике Антића. Без сумње, премало и преслабо у односу на вертикалу културног наслеђа Срба у Војводини која започиње још са

Захаријом Орфелином и Доситејем, да би преко романтичара попут Бранка, Змаја и Лазе Костића, доспела у 20. век до Исидоре Секулић и Милоша Црњанског. Војвођанско културно-симболичко сиромаштво у односу на ову српско-европску културну вертикалу, компензује се тзв. војвођанским европејством. Међутим, ако је сан сваког националисте да има своју државу, онда је тај војвођански сан о држави не само потпуно превазиђен у европским оквирима, већ је и знак неподношљиве балканштине војвођанских националиста. То потврђује и слика Балкана на Западу која се разоткрива већ у језику: енглески глагол то балканизе може се превести као “дељења једне територије или региона на више малих, често међусобно непријатељских јединица” (<http://www.answers.com/Balkanize>). Не држава, него управо јединица, односно политички патуљастих објеката, а не субјеката. Дакле, Балкан је за Запад простор у коме нема стабилних идентитета, нема уређених држава чије се границе не би могле поцепати и прерасподелити, па је тако “војвођански” идентитет понајвише “балкански”, јер би та независна Војводина, настала као резултат балканизације, и сама била подложна даљој балканизацији.

Сваки народ се у једном тешком тренутку историје суочи са претњом балканизације. Карактеристика европских народа је да се тој претњи могу супротставити. Пример би могла бити Немачка после Првог светског рата. Драгиша Васић ју је у својим “Утисцима из Немачке” (1923) овако описао: “Узмите Минхен и Берлин (...) Колико размимоилажења, колико мржње – поред које бледи ова заоштреност Хрвата и Срба – колико неисказане мржње! Па ипак, само хладно, довикује Берлин Минхену: само хладно, одговара Минхен Берлину; само хладно, само присебно, само мудро, узвикују удружено и онда када француске трупе поседају рурску област кад им се само срце чупа из груди. У том болу они су један уз другог, они су једна душа.”

Срби у Војводини (али и Срби уопште!) стоје пред егзистенцијалним, а не страначким избором: или ће се “дебалканизовати” и тако утемељити државу која може бити конкурентна осталим европским државама, или ће се наставити са процесом балканизације. Тада ће се Срби пречани претворити у тзв. Војвођане што ће, консеквентно томе, довести до стварања две ситне балканске рупе (тзв. Србија и тзв. Војводина), две подједнако нестабилне, несигурне територијалне јединице, лишене унутрашње кохезије и међусобно посвађане. Те две црне рупе биле би, у односу на државе у региону, немоћне и неконкурентне. Осим у извозу јефтиних људских ресурса. Другим речима, постаћемо слични оним несрећним афричким земљама чије грађане виђате у дресовима европских репрезентација.

Други пут је дебалканизација Србије; тај задатак треба да обаве управо Срби у Војводини. Они би морали да на себе преузму исту ону одговорност коју су имали у 18. и 19. веку, а то значи да постану жариште и језгро једне нове, напредније, боље уређене и

економски снажније Србије која ће моћи да се такмичи, али и сарађује са осталим земљама региона. Тек тада ће, не као део, већ као творци једне такве државе, сви грађани Војводине живети неупоредиво боље, мирније и сигурније, него што би живели у једној балканској тзв. независној држави Војводини, која управо започиње, као и сви балкански кошмари, говором мржње (“Србија је симбол Зла и, по мени, најбоље би било уништити је...” <http://vojvodina.phpbbweb.com/vojvodina-ftopic5534.html>), а наставља се цртањем мапа, махањем застава, формирањем властите “државне” телевизије, увећавањем властите бирократије, оснивањем властите Академије и властитих дипломатских представништава, како би се сви заинтересовани могли намирити, а властити циљеви интернационализовати, када се сутра буде хтело, оно што данас, наводно, није ни на крај памети. Не личи ли то мало на агонију звану распад Југославије?

Први корак у дебалканизацији Војводине и Србије било би отуда уздржавање од једног корака: тај корак је Статут Војводине. Уколико га начинимо, ступили смо у предворје балканског кошмара коме смо већ присуствовали деведесетих. Или, како би то рекао спортски коментатор: “када крене, онда иде”. Уместо тог првог и последњег корака, требало би задржати досадашњи степен економске аутономије Војводине и степен заштите права националних мањина, а дислоцирати органе извршне власти, као што су то већ неки паметни људи предложили: Нови Сад би требало да постане седиште неколико републичких министарстава. То би морао бити први корак у једном дугорочном распршивању економске и симболичке моћи Србије из њеног садашњег центра – Београда – по целој њеној територији, а не само по Војводини. Тим унутрашњим увезивањем, Србија би постала суштински децентрализована, мрежаста држава, а да истовремено не би постала и држава у стању перманентног распадања.

А до тада, требало би учинити један леп, симболички гест: паре које би се уштеделе од неповећавања покрајинске бирократије предвиђене Статутом, требало би уложити у ВК “Војводина”, уз наду да ће што пре постати бољи клуб од ВК “Партизан”.

У том случају, поново бисмо постали прваци света. У супротном, нећемо у том свету ни постојати.